

Viite OKM lausuntopyyntö 24.4.2017

Asia Työ- ja elinkeinoministeriön lausunto luonnoksesta Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perusopetuslain väliaikaisesta muuttamisesta – toisen kotimaisen kielen kokeilu

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt lausuntoa hallituksen esityksestä, jossa ehdotetaan perusopetuslain muuttamista väliaikaisesti. Esityksellä mahdollistettaisiin alueelliset kokeilut kielivalikoiman laajentamiseksi ilman velvoittavaa toisen kansalliskielen opetusta. Kokeilussa pyritään mm. selvittämään oppilaiden kielivalintoja ja niiden taustalla olevia tekijöitä. Edelleen selvitetään, miten laajasti ja minkä kielten osalta kielten tarjonta ja opiskelu laajenevat, kun kielenopiskelua koskeva sääntely vähenee.

Esityksen perustelut ovat monipuoliset ja kokeilun mahdollisia vaikutuksia on käsitelty ansiokkaasti. Etenkin esityksen vaikutuksia koulutuksen järjestäjän asemaan on käsitelty monipuolisesti. Esityksen perusteluissa ei oteta kantaa siihen, miten laajalla alueella kokeilu(t) toteutettaisiin. Ei myöskään esitetä, miten laajoista kielivalikoimista kokeilussa olisi kyse. Nämä tekijät voivat vaikuttaa siten, että aiottuja tuloksia eli tietoa tarjolla olevien erilaisten kielivalikoimien laajenemisesta ja siitä, miten laajasti niitä hyödynnetään, jäisi saamatta. Esitetty kokeiluun osallistuvien koulutuspolkujen seuraaminen on kannatettavaa, sillä se voi antaa tietoa kielivalintojen pitkäaikaisista vaikutuksista, esim. jatkovalinnoista ylemmällä kouluasteella sekä suuntautumisesta työn tai/ja ammatin valintaan.

Työ- ja elinkeinoministeriö ei kuitenkaan pidä hyvänä sitä, että vastuu toisen kotimaisen kielen opiskelusta jää oppilaalle itselleen ja /tai hänen vanhemmilleen. Kokeiluun osallistuvat oppilaat olisivat vapautettuja toisen kansalliskielen opiskelusta. Tämän seurauksena koulutus ei antaisi heille valmiuksia sellaisiin tehtäviin, joita säätelevät esim. laki julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta sekä yliopistojen tutkinnoista annettu sekä ammattikorkeakouluista annettu valtioneuvoston asetus. Esityksen mukaan OKM turvaisi resurssit toisen kotimaisen kielen opetukseen kokeilun osallistujille myöhemmin heidän suorittaessaan korkeakouluopintoja, jotta opiskelijalla on mahdollisuus saavuttaa korkeakoulututkintoon sisältyvä riittävä kielitaito ja kelpoisuus hakea valtion virkoihin. Työ- ja elinkeinoministeriö pitää kyseistä tarjottavaa mahdollisuutta tervetulleena kompensationsa kokeilun takia vailla toisen kotimaisen kielen opiskelua jääneille.

Mahdollisuuden tarjoaminen viittaa kuitenkin vapaaehtoiseen valintaan, mikä taas voi muodostua kokeilun kriittiseksi kohdaksi. TEM pitääkin tärkeänä, että oppilaan ja hänen vanhempiansa tieto ja ymmärrys valintaan ja sen seurauksiin liittyvistä tekijöistä varmistetaan ennen kokeilun alkamista.

Lisäksi kokeiluun osallistuminen saattaa heikentää entisestään niiden oppilaiden asemaa, jotka eivät mene lukioon eivätkä ammatilliseen koulutukseen. Toisaalta, kokeiluun osallistujat voivat jonkin harvinaisen kielen oppimisen seurauksena saada työpaikan ja siten avata polkunsä työmarkkinoille.

Työmarkkinaneuvos
Ylijohtajan poissa ollessa

Kimmo Ruth

Neuvotteleva virkamies

Hillevi Lönn